De volgende Aigeiros-populieren zijn in de handel verkrijgbaar:

1 Populus nigra 'Italica'
„ „ 'Loenen'
„ „ 'Vereecken'

2 Populus x euramericana 'Agathe F'
„ „ „ 'Dorskamp'
„ „ „ 'Flevo'
„ „ „ 'Florence Biondi'
„ „ „ 'Gelrica'
„ „ „ 'Harff'
„ „ „ 'Heidemij'
„ „ „ 'I 214'
„ „ „ 'Löns'
„ „ „ 'Marilandica'
„ „ „ 'Robusta'
„ „ „ 'Serotina'
„ „ „ 'Spijk'
„ „ „ 'Tardif de Champagne'
„ „ „ 'Zeeland'

Sektie Tacamahaca

Dit zijn de zgn. balsempopulieren, waarvan de belangrijkste soorten zijn:
Populus trichocarpa (Noord-Amerika) en Populus maximowiczii (Oost-Azië). Voor de populierenteelt is vooral de eerstgenoemde van grote betekenis, met name in kruisingen met andere populieren.

De volgende balsempopulieren zijn in de handel verkrijgbaar:
Populus 'Androscoggin' (Populus maximowiczii x Populus trichocarpa)
Populus trichocarpa 'Blom'
„ „ 'Fritzi Pauley'
„ „ 'Heimburger'

Groep der balsemhybriden

Het gaat hier om een belangrijke groep van populieren, ontstaan uit kruisingen tussen de secties Aigeiros en Tacamahaca. Zij vallen dus in feite buiten de bestaande sektie-indeling, een probleem waar men nog een oplossing voor dient te vinden.

Tot deze groep behoren de volgende handelsrassen:
Populus 'Barn' (P. deltoides x P. trichocarpa)
„ 'Donk' (P. deltoides x P. trichocarpa)
„ 'Geneva' (P. maximowiczii x P. berolinensis)
„ 'Oxford' (P. maximowiczii x P. berolinensis)
„ 'Rap' (P. trichocarpa x P. deltoides)
„ 'Rochester' (P. maximowiczii x P. nigra 'Plantierensis')

Sektie Leuce

Tot deze groep behoren o.a. de soorten Populus tremula (esp of trilpopulier), Populus tremuloides (Amerikaanse trilpopulier), Populus alba (witte abeel).
Voorts moet hiertoe gerekend worden Populus x canescens (grauwe abeel), hoogst waarschijnlijk een kruisingsprodukt tussen esp en witte abeel.

Tot deze sektie behoren de volgende handelspopulieren:
Populus alba 'Raket'
Populus x canescens 'Enniger'
„ „ „ 'Honthorpa'
„ „ „ 'Limbricht'
„ „ „ 'De Moffart'
„ „ „ 'Tatenberg'
„ „ „ 'Witte van Haamstede'

P. VAN DEN BERK

BOOMKWEKERIJEN

ST. OEDENRODE - TEL. 04138-2331 b.g.g. 04138-2038

☆

LAANBOMEN EN BOSPLANTSOEN

Specialiteit:

POPULIEREN EN WILGEN

Adviezen en beplantingen kunnen door ons geregeld worden

W. D. J. Tuinzing / **De teelt van knotwilgen**

Rijkslandbouwconsulent voor de griend- en rietcultuur in Wageningen

Knotwilgen vormen een schakel met het verleden. Ze herinneren aan de dagen dat grote behoefte aan hakhout bestond. Hakhout als grondstof voor alles en nog wat. Bovendien brandstof en zelfs veevoeder. De betekenis van deze kopstoven reikte echter verder dan dat. Hun wortels gingen het afkalven van de slootkanten tegen. Het vee verleenden ze op bescheiden oppervlakte schaduw zonder gevaar voor omwaaien, het lot dat menige opgaande boom op lage, slappe grond trof. En ze sierden het landschap in gebieden die overigens vaak arm aan hout waren.
Zoals tal van grienden werden kopwilgen om de vier jaar gehakt. Het gebeurde echter ook om de drie, of om de vijf, zes jaar. Het ging er maar om, waaraan vooral behoefte bestond: aan lichter of aan zwaarder hout. In vele gevallen werd het eenjarig schot gedund, gestikt, met het doel een grover gewas te krijgen.
Oude knotwilgen met hun vaak grillige vorm en getooid met hogere en lagere planten, met hun holle stam, bewoond door vogels en andere dieren, hebben tot de verbeelding gesproken. Gedichten als „De wilgen" van Adama van Scheltema, „De oude kopwulge" van Gezelle, „Erlkönig" van Goethe getuigen ervan.
Hakhout heeft zijn betekenis allengs verloren. Toen het zover was gekomen, wogen de voordelen van kopstoven niet langer tegen de nadelen op. In de loop der jaren heeft dan ook een grote opruiming onder dit geboomte plaats gehad en deze zet zich voort. Door het uitbreken van een ziekte heeft de natuur de mens daarin een handje geholpen. Het betekent helaas een ware ontluistering van het zo vertrouwde landschap van weleer.
Knotwilgen spreken nog altijd tot de verbeelding. Menigeen zou ze daarom graag in zijn omgeving zien terugkeren. Wie de aanplant overweegt, dient met het volgende echter terdege rekening te houden.

Het stoven hakken is heel kostbaar werk geworden. En geen wonder: in een ongemakkelijke houding moet het gereedschap worden gehanteerd; de oogst komt vooral bij wind weinig ordelijk op de grond te liggen, of zelfs in het water terecht; kleine hoeveelheden van dit hout moeten over grote afstand worden

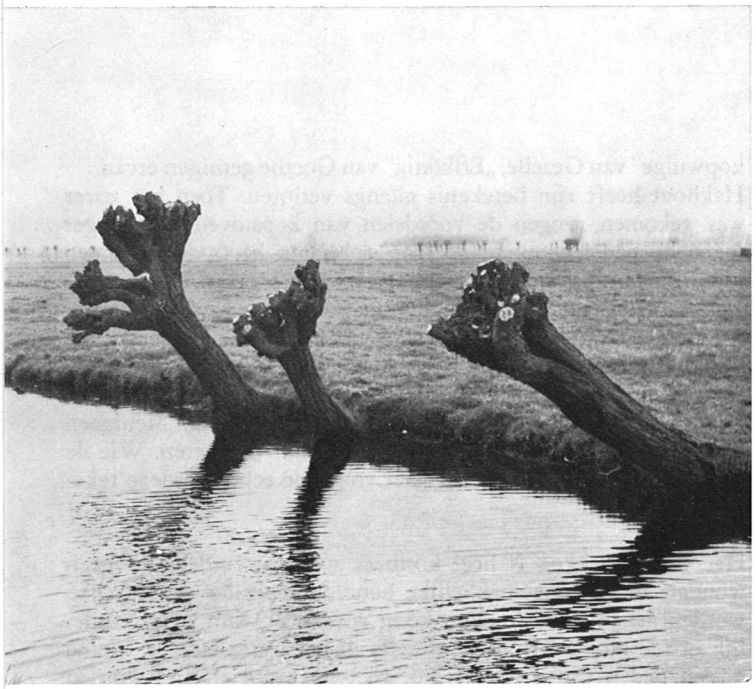
vervoerd. Het oude, in het vergeetboek geraakte gewas dat tal van knotwilgen te torsen hebben gekregen, vormt het levend bewijs van genoemde bezwaren.

Rijshout voor waterwerken is de enige bestemming van hakhout geworden. Als gevolg van de keuze van wilgesoort die in dit geval is geboden, levert de knotwilg een weinig duurzame vorm van hakhout op. En dit euvel neemt toe naarmate het gewas ouder wordt. Van kopwilgen afkomstig is het voorts wat gedrongen van bouw. De gebruiker van rijsmaterialen zal daarom slechts in geval van grote schaarste belangstelling ervoor tonen. Het gewas van knotwilgen is dus een artikel geworden dat in het algemeen geen handelswaarde bezit. De oogst kan het best – ver van de wilgen vandaan – aan de schelf worden gezet. Deze biedt vogels nestgelegenheid en onderkomen. Komt het hout in de weg te staan, zo wordt buiten het broedseizoen de brand erin gestoken.

In het gewas van de kopstoof dat ouder dan vier jaar is, breekt gemakkelijk de beruchte watermerkziekte van de wilg uit. De geknotte wilg kan zodoende een gevaarlijke besmettingsbron voor de opgaande wilg worden. *Bestaat niet de zekerheid dat aan een geregelde en veelvuldige oogst van het hout de hand zal kunnen worden gehouden, dan dient de aanplant van knotwilgen om deze gewichtige reden achterwege te blijven.*

De ervaringen uit de griendcultuur zijn dezelfde als die uit de teelt van knotwilgen.
In de kopwilg kan in het algemeen de schietwilg, Salix alba L., worden herkend. In de griendcultuur is deze als Wilg of Rood bekend. Een enkele keer treedt de kraakwilg, S. fragilis L., als knotwilg op. Deze is door een geheel andere gedaante gekenmerkt. Evenzeer vormt een uitzondering de knotwilg die uit de Kaspische zandwilg, S. daphnoides Vill., is opgegroeid. Beide missen het grijsbehaarde blad van de schietwilg dat deze wilg, vooral in ons winderige klimaat, zo grote bekoring verleent.
Kopwilgen kunnen zowel uit poten als uit lang stek worden verkregen. In het eerste geval blijft de top voorlopig behouden. In het tweede geval komt de wilg geknot en wel in de grond te staan. Beide wijzen van werken hebben hun voor en tegen. Bij gebruik van de poot behoeft de keuze van boom of knotwilg pas enkele jaren later te worden gedaan. De poot brengt meer reservevoedsel dan de stek mee ten gunste van beworteling en uitbotten. Vooral op weinig vruchtbare en/of lage grond zal dit betekenis hebben. Bij toepassing van lang stek wordt het doel – een knotwilg – enkele jaren eerder bereikt. Het knotten is immers al eerder en met geringe moeite gebeurd. Dit materiaal vangt minder wind dan de poot. Gaat het evenwel om inboeten daar waar de wilgen dicht bijeen staan, zo worden steeds poten gebezigd.

Knotwilgen met hun merkwaardig voorkomen.

Poot en stek kunnen van knotwilgen, of uit grienden afkomstig zijn. In het laatste geval is het hout slanker en minder takkig. Takkig hout, in de grond gestoken, gaat vrijwel steeds te gronde. Een gevolg van te sterke verdamping van water. Poot en stek dienen dus zorgvuldig te worden gladgesnoeid. Dat wat de griend heeft voortgebracht, zal weinig snoeiwonden dragen en dit is in verschillende opzichten gunstig. Grienden worden tegenwoordig tenminste elke drie jaar gehakt. Dit gewas zal hout opleveren dat aan de voet een omtrek van ten hoogste 20 cm bezit. Voor het beoogde doel zal de omtrek aan het ondereinde van 12 tot 20 cm uiteen mogen lopen.
Op plaatsen waar vee wordt geweid, dient de kopstoof zeker 2.00 m boven de grond uit te steken. Moet met het verkeer rekening worden gehouden, zoals langs wegen, dan zal het nog meer dienen te zijn. Wie vrij in de keuze van hoogte is, kan het zich bij de oogst gemakkelijk maken door aanplant van exemplaren die niet meer dan manshoog zijn. Afhankelijk van de grondslag komt het hout 50 tot 75 cm diep in de grond te staan.
Verschillende middelen zijn aangewend om poot en stek tegen paarden en vee te beschermen: inwrijven met koemest of de rottende nageboorte van het vee; omgeven met prikkeldraad; eromheen binden van takken van de meidoorn dan wel van latten of stokken.
Van het gedeelte van het hout dat de grond in gaat, wordt wel op twee, drie of vier plaatsen verticaal een dunne reep bast wegwijderd. Door de vorming van wondbastwortels wordt de beworteling hierdoor bevorderd. Naar het ondereinde toe gebeurt deze handeling wel minder oppervlakkig dan bij het bovenste gedeelte, waaraan de meeste wortels zullen ontspringen. Het zou tot de duurzaamheid van het uiteinde bijdragen. Het wordt zodoende in natte grond als het ware gewaterd. Beworteld en onbeworteld gedeelte zorgen er samen voor, dat een lange hefboomsarm wordt verkregen, die zich tegen scheefwaaien verzet. Onder minder gunstige omstandigheden nu zal deze hefboomsarm lange tijd zijn taak moeten kunnen vervullen.
In weke grond en daar waar veel wind heerst, bestaat gevaar dat poot of stek gaat draaien. Onder zulke omstandigheden wordt het aanpunten vaak beperkt tot het aanbrengen van één lang kapvlak. In andere gevallen worden ze van drie zijden aangescherpt. Door toepassing van één lang kapvlak en twee korte kapvlakken wordt de punt buiten het merg van het hout gehouden. Steekt de ondergrond slecht, zo kan een scheut water wonderen doen.
Of dit nu van de kopstoof, dan wel uit de griend afkomstig is, het hout heeft vrijwel altijd een wat kromme voet. Dit zwaarste en dus beste gedeelte behoeft echter niet weg te vallen. Wel dient het lange kapvlak tegen de bocht in te worden aangebracht. Voor het overige neemt de grond deze onregelmatigheid op. Ook het stuk dat boven de grond blijft, kan een kromming dragen. Bij het steken nu wordt zorggedragen, dat de top van zulk krom hout naar het noorden wijst. Naar het licht trekkend, zal het deze onvolkomenheid spoedig verliezen.
Plantgoed dat zijn wortels nog moet vormen, dient bijzonder stevig en dus diep in de grond te staan. Het is nu uiterst kwets-

baar geworden: het verdraagt namelijk niet dat er tijdens dit proces tegen gestoten wordt, of dat de grond nog eens wordt aangetrapt. Het moet lange tijd onaangeroerd worden gelaten.
Een eerste vereiste voor een snelle en krachtige beworteling is een goed losgemaakte grond ter diepte van een 25 cm. Om bekwame grond te verkrijgen, worden op kleigrond de plantgaten – bv. 50 x 50 cm – reeds in de herfst gegraven. Het gebruik van een plantboor dient tot de ondergrond beperkt te blijven.
Het hout zal vooral aan of nabij de top uitlopen. Daar waar dit niet gewenst is, wordt het lot verwijderd. Gezien de rust die voor en goede beworteling nodig is, gebeurt dit pas, wanneer de sterkste groei voorbij is, namelijk in augustus. Teenmes of snoeischaar zal eraan te pas moeten komen.
Zodra de poot zich werkelijk heeft gevestigd, kan het afzetten volgen. In het algemeen zal dit na drie jaar het geval zijn. Hoe dichter bij de grond dit „afboeien" gebeurt, des te krachtiger het uitbotten van de „boei". Wordt het op omstreeks twee meter hoogte gedaan, dan zal in de boei echter toch ook al gauw de jonge knotwilg worden herkend. Om de wortels zo min mogelijk geweld aan te doen, kan het afzetten het best met de zaag geschieden en wel schuin op de lengterichting van het hout.
De eerste twee, drie keer wordt een tweejarig gewas geoogst. Dit bevordert de uitstoeling, beperkt daarentegen het vangen van wind en het afscheuren van loten. Het zal de vorm van de kop van deze wilgen ten goede komen, indien het wegnemen van het hout zo dicht mogelijk bij de stam en loodrecht op de lengterichting van de twijgen gebeurt. Wie het voorrecht geniet met lage knotwilgen te doen te hebben, kan niet beter doen dan op een kruiwagen te gaan staan, dus vrij van de stam. En hij zal zijn handelingen het best kunnen beheersen door gebruik te maken van snoeischaar en zaag: voor dunne takken van kleine en zo nodig grote snoeischaar, voor het dikkere hout van een snoeizaag of, beter nog, van de Jirizaag.
Hoe snel alles ook in zijn werk kan gaan, niettemin heeft de lange stek een voorsprong op de poot. In beide gevallen zal de eerste jaren de hand nog wel eens langs de stam moeten gaan om overtollig lot weg te strijken.
Verscheidene gegevens voor het bovenstaande zijn aan de heren J. en H. Pellekaan op de Korn in Dussen te danken. Deze zorgvuldige griendtelers zijn voor velen reeds een vraagbaak geweest!

JAARVERSLAG 1971 van de Nationale Populieren Commissie

I Organisatie en samenstelling

De samenstelling van het Dagelijks Bestuur en van de Commissie bleef ongewijzigd.
De Commissie vergaderde op 30 maart, 16 juni en 17 november 1971.

II Voorlichting

Van het tijdschrift Populier verschenen 5 nummers met in totaal 98 bladzijden waaronder een extra nummer.

III Stimulering onderzoek

Bedrijfseconomie

De werkgroep Bedrijfseconomie heeft het onderzoek naar de bedrijfsresultaten van populieren langs perceelsgrenzen voltooid en haar bevindingen neergelegd in bovengenoemd extra nummer.

Houttechnologie

In 1971 werden de volgende rapporten uitgebracht door het Houtinstituut TNO te Delft:

Populus 'Oxford'

H 71-28 Anatomisch onderzoek ter bepaling van de afmetingen van de libriformvezels in enige stammen van Populus 'Oxford'.
H 71-52 Enkele fysische en andere eigenschappen van drie stammen van Populus c.v. 'Oxford'.

Populus 'Gelrica' en 'Oxford'

H 71-79 Anatomisch onderzoek ter bepaling van het juveniele stadium in twee populierensoorten.

Populus 'Robusta', 'Gelrica', 'Oxford' en 'Dorskamp'

H 71-114 Anatomisch onderzoek ter bepaling van de afmetingen der libriformvezels in vier populierensoorten.

Verder werd een overzicht samengesteld van het in de beginjaren (1949–1956) verrichte, uitgebreide onderzoek van populierehout, opgenomen in rapport H 71-78.
Van het rapport H 71-79 werd een Engels verslag gemaakt t.b.v. de Working Party on Utilization ter gelegenheid van de 14e zitting van de Internationale Populieren Commissie in Boekarest (27 september–2 oktober) onder de titel „Some remarks on the occurrence of juvenile wood in poplar trees".
Het verzoek van de NPC om te komen tot een snelle kwaliteitsbeoordeling van populierehout aan de hand van eenvoudig verkrijgbare karakteristieken is nog niet beëindigd. Het probleem blijkt veel moeilijker dan aanvankelijk werd gedacht.

Afzet en ontwikkeling in gebruik

Als bijlage van het 3-jaarlijks rapport voor de Internationale Populieren Commissie heeft de betreffende werkgroep een bijdrage geleverd onder de titel „Area of poplar plantations and utilization of poplar wood in the Netherlands". De oppervlakte populierebossen bedroeg in de periode 1952/1963 5718 ha tegen 7946 in de periode 1964/1968, een vermeerdering derhalve van 2228 ha. De totale lengte in km's bedroeg in dezelfde perioden 15347 km respectievelijk 19040 km en de totale inhoud in m^3 654130 respectievelijk 1143600.
Het *verbruik* van populiere- en wilgehout werd in 1971 geschat op

7500 m^3 populier voor de luciferindustrie
40000 m^3 populier en 20000 m^3 wilg voor de klompenindustrie
50000 m^3 populier voor de zaag-, fineer- en emballageindustrie
40000 m^3 populier en 3000 m^3 wilg voor de fabrikage van pulp, board en vezelplaten
2500 m^3 populier voor andere bestemmingen.

De *ontwikkelingen in het gebruik* werden als volgt beschreven:

luciferindustrie	daling in de afgelopen 10 jaar van 20000 naar 7500 m^3
klompenindustrie	geleidelijke daling van 60000 naar 40000 m^3
fineerindustrie	de vraag is de laatste 10 jaar scherp gedaald, mede in verband met de concurrentie van het tropische hout
pulp-, board- en vezelindustrie	toenemende vraag te verwachten tot 50000 m^3 in 1972
zaagindustrie	vraag stationair tot licht afnemend
pallets en emballage	toenemende vraag te verwachten.

Populiereplantsoen

De betreffende werkgroep heeft zijn onderzoek naar waarmer-